

Meslek Algılanmasında Etkili Olan Faktörler: Muhasebecilik Örneği

İbrahim Halil EKŞİ*

Mehmet ÖZÇALICI**

Buket BÜYÜKKONUKLU***

ÖZET

Firmalar açısından çok önemli bir fonksiyon olan muhasebe fonksiyonunu icra edecek olanların öğrenimi ve mesleğe bakış açıları mesleğin geleceği açısından önemlidir. Bu çalışmada, farklı cinsiyet ve öğrenim seviyelerinde muhasebeci olmaya aday öğrencilerin, muhasebecilik mesleğine bakış açıları incelenmiştir. Bu amaçla, Kilis'te halen öğrenim gören 256 öğrenci üzerinde yapılan anketten elde edilen veriler, SPSS 15 programına aktarılmıştır. Çalışmanın amacına uygun şekilde oluşturulan hipotezlerin test edilmesinde varyans analizi (anova) ve t testlerinden yararlanılmıştır. Araştırma bulguları, muhasebecilik mesleğinin itibarlı bir meslek olarak algılanmasında cinsiyet farklılığının; muhasebecilik mesleğinin itibarlı, kazançlı, iş imkanı geniş, geleceği açık, problem çözme ve strateji geliştirme yeteneğinin artırılması ve masa başı bir meslek olarak algılanmasında ise öğrenim farklılıklarının istatistiki olarak anlamlı faktörler olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebecilik, meslek algılaması, cinsiyet, öğrenim düzeyi

Jel Sınıflandırması: A20, G20, M41,

Factors Affecting The Vocational Perception: An Evaluation For Accountancy

ABSTRACT

It is important the education and viewpoint of persons who will be responsible for the accounting function of a firm. In this study the viewpoint to accounting profession of the candidate students from different gender and education background. For this purpose, a survey which implemented to 256 students in Kilis transferred to SPSS15 version. ANOVA and t test used to test the hypothesis. There is a difference between genders in dignity of accounting profession. There is a statistically significant difference between education in dignity of accounting profession, wide range of job opportunities, open to future, increasing the ability of problem solving and developing strategies and desk job.

Keywords: Accountancy, Vocational Perception, gender, education level

Jel Classification: A20, G20, M41,

* Yrd. Doç. Dr. İbrahim Halil Ekşi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, ieksi@kilis.edu.tr

** Arş. Gör. Mehmet Özçalıcı, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, mozcalici@kilis.edu.tr

*** Arş. Gör. Buket Büyükkonuklu, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, bbuyukkonuklu@kilis.edu.tr

1. Giriş

Muhasebe ve muhasebecilik mesleği, firmalara yönelik olarak, geçmişe yönelik sağlıklı, tam ve doğru bilgiler sunmasının yanında, bu verilerle geleceğe yönelik planların hazırlanmasında doğru ve etkin karar alma sürecinde yol gösterici bir rol üstlenmektedir. Muhasebenin bu fonksiyonlarını etkili bir şekilde yerine getirebilmesinin ilk şartı, mesleğinin sorumluluğunu bilen, iyi bir eğitim almış bir muhasebecinin varlığıdır. Özellikle son yıllarda ortaya çıkan skandallar, muhasebeci ve muhasebecilik mesleğinin önemini daha da artırmıştır. Bu açıdan bakıldığında ve diğer işletme fonksiyonları ile karşılaştırıldığında muhasebe ve muhasebecilik eğitimi daha da önemli hale gelmektedir.

Çalışmamızın birkaç boyutu bulunmaktadır. Öncelikle, bu çalışma, öğrencilerin muhasebecilik mesleğini doğru algılarının öneminden hareketle ele alınmıştır. Çalışma, eğitim kurumlarının amaçlarına ulaşabilmesi açısından da önemlidir. Diğer bir ifade ile, öğrencilerin kariyer hedeflerinde muhasebecilik mesleğine bakış açılarının bilinmesi, bu noktada etkili olan faktörlerin tespit edilmesi, varsa yanlış algılamaların belirlenmesi ve öğrencilerin beklentileri ile verilen muhasebe eğitiminin ne derece uyumlu olduğunun belirlenmesi, muhasebe eğitiminin verildiği kurumları, araştırma sonuçlarına göre strateji belirleme konusunda yardımcı olabilecektir. Çalışmanın diğer bir boyutu da, konuyla ilgili olarak Türkiye’de özellikle meslek yüksek okulları ile ilgili pek çok çalışma olmakla birlikte, meslek lisesi, meslek yüksekokulu ve fakülte düzeylerinin karşılaştırılması ve muhasebeciliğin seçilmesinde etkili olan faktörlerin neler olduğunun tespiti noktasında çalışmaya rastlanılmamış olmasıdır. Bunun yanında seçilen bölge ile ilgili olarak da daha önce bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle, çalışmanın bu noktadaki bir boşluğu doldurarak, farklı bölgelerde yapılan-yapılacak olan bu yöndeki çalışmalar sonucu, bölgeler arası bir karşılaştırma yapmak mümkün olabilecektir.

2. İlgili Literatür

Öğrencinin zeka profilini; toplumsal yapı içerisinde kişisel ve mesleki gelişmesini sağlayacak şekilde, ilgili görev ve alanlarda ustalaşmasına yardımcı olmak ve öğrencinin motivasyonunu bu yönde sağlayarak, öğrenmeyi “yaşam boyu öğrenme” haline getirmek, muhasebe eğitiminin temel işlevi olarak tanımlanmaktadır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 174). Söz konusu işlev, genel olarak eğitimin temel işlevi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Muhasebe eğitimi verilirken temel amaç, öğrenmenin sürekliliğini sağlamak ve muhasebe mesleğini seçen öğrencilerin meslek hayatlarında karşılaştıkları işlemleri kolaylaştırmaktır. Ancak muhasebe eğitimiyle muhasebe uygulamaları arasında “muhasebe açığı” diye adlandırılan çeşitli farklılıklar bulunmaktadır ve bu durum öğrencileri mezun olduklarında mağdur edebilmektedir (Gençtürk vd., 2008: 211). Öğretim programları hazırlanırken meslek mensuplarının meslekten beklentilerinin ön planda tutulması,

eğitimcilerin pratikte işleyen muhasebe uygulamalarını iyi bilmeleri ve yeni düzenlemeleri sıkı bir şekilde takip etmeleri gerekmektedir (Köse, 2007: 221). Çünkü muhasebe uygulamaları, başta muhasebe kuramı olmak üzere; ekonomik ve sosyal konjonktürden, uluslararası muhasebe standartlardan, mesleki, teknolojik ve ticari koşullardan doğrudan doğruya etkilenmekte ve dolayısı ile bir yenilenme süreci devamlı olarak sürmektedir.

Literatürde, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açıları konusunda yapılan çalışmalarda, öğrencilerin mesleği farklı şekillerde algıladıkları görülmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalardan bazıları şunlardır:

Byrne ve Willis (2005) tarafından İrlanda'da yapılan bir çalışma, öğrencilerin muhasebe mesleğini, geleneksel bir görüşe sahip, sıkıcı ve kesin sınırları olan bir meslek olarak algıladıklarını ortaya koymuştur. Muhasebe eğitimi almayanların bu eğitimi alan öğrencilere göre mesleği daha sıkıcı bulduğu belirlenen çalışmaya göre, öğrencilerin algıları okulda dersin işlenme biçiminden, eğitimcilerden ve medyadan etkilenmektedir.

Danziger ve Eden (2006) tarafından İsrail'de muhasebe öğrencilerinin kariyer tercihlerine yönelik yapılan çalışmada, öğrenim süreci boyunca muhasebe mesleğinde staj yapmayan öğrencilerin mesleğe karşı aşinalıkları olmadığı için algılarının da bu doğrultuda olduğu belirtilmektedir.

Dinç (2008) tarafından, Türkiye'de yapılan bir çalışmada ise MYO Muhasebe Programı öğrencilerinin muhasebe mesleğini seçerken yüksek kazanç ve sorumluluk beklentisi, kariyer beklentisi, mesleki bilgi ve beceri, mesleki tecrübe ile sosyal statü beklentisinden oluşan faktörleri göz önüne alarak meslek seçimi yaptıkları ortaya konmuştur.

Paksoy vd. (2005) tarafından yine Türkiye'de 149 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada ise, öğrencilerin derslere ve mesleğe yönelik tutumları incelenmiştir. Öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulma konusunda %25'i umutsuz görünmektedir. Ayrıca öğrenciler muhasebe dersinden tatmin derecelerini de orta düzeyde belirtmişlerdir.

Özcan vd. (2009) tarafından Akdeniz Üniversitesi MYO muhasebe bölümü öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada ise, bayan öğrencilerin erkek öğrencilere göre muhasebe mesleğini “dürüstlük esasında kayıt tutma” olarak nitelendirdikleri, aldıkları eğitimin iş bulmada katkı sağladığı ve toplumun muhasebe mesleğine olumlu baktığı şeklinde algıladıkları ortaya konmuştur. Çalışmada ayrıca birinci öğretim öğrencileri muhasebe mesleğini itibarlı, kazançlı, iş imkânı geniş olan bir meslek olarak görmekte; muhasebe mesleğini seçtiği için ikinci öğretim öğrencilerinden daha fazla memnun olmakta, MYO'da aldığı eğitimi iş bulmada yeterli bulmakta, toplumun muhasebecilik mesleğine bakış açısının olumlu olduğunu düşünmekte ve ikinci öğretim öğrencilerine göre mesleğin geleceğine daha olumlu bakmaktadır.

Yayla ve Cengiz (2005) ise, Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan 400 öğrenciye anket uygulamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre,

öğrencilerin mesleki tercihlerinde muhasebe mesleğinin ilk sırada yer aldığı ve meslek seçiminde kişisel tercihlerin, aile ve yakın çevrenin etkisinin, muhasebe mesleğinin öğrenciler tarafından ilgi çekici algılanmasının, muhasebe mesleğinin çok kazançlı olarak biliniyor olmasının ve muhasebe mesleğinin bilgi ve tecrübesine sahip olunmasının önemli iş fırsatları yaratacağı düşüncesinin etkili olduğu ortaya konmuştur.

Konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarında genel itibariyle bir ortak taraf olarak, muhasebe mesleğinin seçilmesinde, maddi beklentilerin (kazançlı olması ve iş imkanının genişliği) dikkati çekmektedir. Bunun yanında genellikle yapılan çalışmalarda verilen muhasebe eğitiminden memnuniyetin araştırıldığı gözlemlenmiştir. Bizim çalışmamızda ise, yapılan çalışmalardan farklı olarak muhasebe eğitiminden memnuniyet değil, muhasebecilik mesleğinin algılanmasında cinsiyet ve öğrenim düzey farklılıklarının etkisi araştırılacaktır.

3. Uygulama

Çalışmamızın uygulama kısmında üniversitede halen öğrenim gören farklı düzeydeki öğrencilerin muhasebecilik mesleğine bakış açılarının incelenmiştir. Bu amaçla, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kilis Meslek Yüksekokulu ve Kilis M. Hanifi ve Ökkeş Cümbüş Ticaret Meslek Lisesi öğrencileri üzerinde anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

3.1. Ölçek ve Örneklem

Verilerin toplanmasında, cinsiyet ve öğrenim durumu olmak üzere 2 tane tanımlayıcı, 7 tane de açıklayıcı olmak üzere 9 sorudan oluşan anket formu oluşturulmuştur. Araştırmada 5'li Likert Ölçeği (5; Kesinlikle katılıyorum,... 3;Kararsızım,... 1;Kesinlikle katılmıyorum) kullanılmış ve cevaplayıcılardan sorulan her bir yargıya hangi derecede katılıp/katılmadıklarını belirtmeleri istenmiştir. Cevaplandırıcının, belirsiz bir duruma da dikkate alınarak, kararsızlık tercihi de anket formuna eklenmiştir. Söz konusu anket formu, tesadüfi örnekleme yöntemi ile toplam 263 öğrenci üzerinde yüz yüze görüşme yönetimi ile anket uygulanmıştır. Anket verilerinden toplanan veriler, SPSS 15.0 paket programındaki veri kütüklerine aktarılmıştır.

Çalışmamızda, veri toplama aracı olarak kullanılan anket tekniğinin güvenilir ve geçerli bir teknik olduğu ve öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların geçerli ve güvenilir oldukları varsayılmıştır.

Anket formunda yer alan soruların tamamı için, Cronbach's Alpha değeri hesaplanmış ve $\alpha=0,825$ olarak bulunmuştur. Söz konusu değer, soru kağıdının öğrencilerin algılama düzeylerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

3.2. Hipotezler ve Yöntem

Çalışmanın amacı doğrultusunda, test edilecek hipotezler aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H1: Öğrencilerin muhasebeciliği itibarlı bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H2: Öğrencilerin muhasebeciliği itibarlı bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H3: Öğrencilerin muhasebeciliği kazançlı bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H4: Öğrencilerin muhasebeciliği kazançlı bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H5: Öğrencilerin muhasebeciliği iş imkanı geniş bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H6: Öğrencilerin muhasebeciliği iş imkanı geniş bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H7: Öğrencilerin muhasebeciliği geleceği açık bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H8: Öğrencilerin muhasebeciliği geleceği açık bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H9: Öğrencilerin muhasebeciliği problem çözme ve strateji geliştirme yeteneğini artıran bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H10: Öğrencilerin muhasebeciliği problem çözme ve strateji geliştirme yeteneğini artıran bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H11: Öğrencilerin muhasebeciliği bağımsız bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H12: Öğrencilerin muhasebeciliği bağımsız bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H13: Öğrencilerin muhasebeciliği masa başı bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterir.

H14: Öğrencilerin muhasebeciliği masa başı bir meslek olarak algılamaları, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Çalışmamızda, öncelikle faktör analizi uygulanıp açıklayıcı değişken sayısının anlamlı bir şekilde azaltılması hedeflenmiş ancak, verilerin faktör çözümlenmesine uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testlerinin istenilen sonuçları verememesi nedeniyle (Avcılar, 2008: 14), faktör analizi uygulanamamıştır.

Oluşturulan hipotezlerin test edilmesinde, değişken sayısına bağlı olarak Anova ve bağımsız iki örnek t testleri uygulanmıştır.

4. Araştırmanın Bulguları

4.1. Temel İstatistikler

Cinsiyet değişkenine göre verilen cevapların frekans analizi Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1: Cinsiyet Değişkeniyle İlgili İstatistikler

Cinsiyet		İtibarlı	Kazançlı	İş İmkânı Geniş	Geleceği Açık	Problem Çözme ve Strateji Geliştirme Yeteneğini Artıran	Bağımsız	Masa Başı
Erkek	Ort.	3,6435	3,7304	3,6261	3,5739	3,6087	3,9739	3,8261
	N	115	115	115	115	115	115	115
	S.Sapma	1,2297	1,1495	1,21005	1,2846	1,30918	3,89435	1,25139
Bayan	Ort.	3,8986	3,8784	3,6689	3,6892	3,8514	3,5743	3,9257
	N	148	148	148	148	148	148	148
	S.Sapma	1,1172	1,106	1,10895	1,10565	1,1973	1,32527	1,15524
Toplam	Ort.	3,7871	3,8137	3,6502	3,6388	3,7452	3,749	3,8821
	N	263	263	263	263	263	263	263
	S.Sapma	1,1723	1,1255	1,15219	1,18625	1,25085	2,76112	1,19692

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni özellikleri, genel itibariyle dengeli bir şekilde dağılmıştır. Bu durum istatistikî açıdan önem arz etmektedir. Cinsiyet değişkeni bakımından, öğrencilerin %44’ü erkek, %56’sı bayan öğrencilerden oluşmaktadır.

Yapılan tabloda, sorulan algılamalara verilen cevapların genel itibariyle 3’ün üzerine olduğu ve dolayısı ile algılamaların genellikle “katılıyorum” derecesi etrafında değiştiği gözlemlenmiştir.

Öğrenim değişkenine göre verilen cevapların frekans analizi de Tablo 2’de verilmiştir.

Öğrenim durumu açısından fakülte öğrencilerinin oranı, %31, meslek yüksekokulu öğrencilerinin oranı %38 ve meslek lisesi öğrencilerinin oranı ise %31 olarak belirlenmiştir.

Yapılan tabloda, öğrencilerin verilen yargılara genel olarak katıldıkları ancak bu katılımda meslek lisesi öğrencilerin yargılara verdikleri katılım düzeyinin yüksekokul ve fakülte öğrencilerinininkilerin üzerinde olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 2: Öğrenim Durumu Değişkeniyle İlgili İstatistikler

Öğrenim Durumu		İtibarlı	Kazançlı	İş İmkânı Geniş	Geleceği Açık	Problem Çözme ve Strateji Geliştirme Yeteneğini Artıran	Bağımsız	Masa Başı
Lisans	Ort.	3,5446	3,6436	3,4356	3,5446	3,5347	3,5149	3,7624
	N	101	101	101	101	101	101	101
	S.Sapma	1,17919	1,18814	1,14382	1,17068	1,24551	1,30854	1,23409
Önlisans	Ort.	3,5432	3,716	3,642	3,3827	3,6296	4	3,7284
	N	81	81	81	81	81	81	81
	S.Sapma	1,10735	1,0516	1,09896	1,17864	1,30809	4,60706	1,28464
Meslek Lisesi	Ort.	4,3333	4,1235	3,9259	4,0123	4,1235	3,7901	4,1852
	N	81	81	81	81	81	81	81
	S.Sapma	1,04881	1,06516	1,17023	1,13461	1,1223	1,21157	1,00139
Toplam	Ort.	3,7871	3,8137	3,6502	3,6388	3,7452	3,749	3,8821
	N	263	263	263	263	263	263	263
	S.Sapma	1,17232	1,12547	1,15219	1,18625	1,25085	2,76112	1,19692

4.2. Hipotezlerin Test Edilmesi

Çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezlerin test edilmesinde iki farklı analiz kullanılmıştır:

- İkidenden fazla grubun (fakülte, yüksekokul ve meslek lisesi) olduğu öğrenim düzeyi sorusu ile ilgili hipotezlerin test edilmesi için, tek yönlü anova analizi gerçekleştirilmiştir. Varyans analizi de denilen Anova, iki veya daha fazla ortalama arasında fark olup olmadığını test etmekte kullanılır. Analiz, 1. tip hata oranını yükseltmeden ortalamaları karşılaştırmaktadır. Varyans analizlerinde eğer gruplar arasında anlamlı farklar bulunmuşsa, farklılıkların hangi gruplar arasında gerçekleştiğini tespit etmek amacıyla Post Hoc testleri kullanılmaktadır. Post Hoc testlerinde bir çok seçenek bulunmasına rağmen en sık kullanılan testler Tukey ve Benferonni testleridir. Bizim çalışmamızda da farklılıkların tespitinde Tukey testinden yararlanılmıştır,
- Grup sayısının iki olduğu (erkek ve bayan) cinsiyet sorusu ile ilgili hipotezlerin test edilmesinde ise, bağımsız iki örnek t testi uygulanmıştır. Söz konusu test, iki farklı örneklem grubunun ortalamalarının karşılaştırılmasında kullanılmaktadır.

4.2.1. T Testi Sonuçları

Öğrencilerin, cinsiyet farklılıklarının mesleği algılama üzerinde etkili olup olmadığı ile ilgili sınanacak hipotezler (H_1 , H_3 , H_5 , H_7 , H_9 , H_{11} ve H_{13}), t testi ile test edilmiştir.

Test sonuçları toplu olarak Tablo 3'de gösterilmiştir:

Tablo 3: T Testi Sonuçları

Hipotez No	Cinsiyet	N	Ortalama	Önemlilik
H1	Erkek	115	3,64	0,08***
	Bayan	148	3,89	
H3	Erkek	115	3,73	0,29
	Bayan	148	3,87	
H5	Erkek	115	3,62	0,76
	Bayan	148	3,66	
H7	Erkek	115	3,57	0,43
	Bayan	148	3,68	
H9	Erkek	115	3,61	0,11
	Bayan	148	3,85	
H11	Erkek	115	3,97	0,24
	Bayan	148	3,57	
H13	Erkek	115	3,82	0,51
	Bayan	148	3,92	

*** %10 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır

Yapılan T testi ile, cinsiyet farklılıklarının öğrencilerin muhasebecilik mesleğini itibarlı bir meslek olarak algılamalarında - %10 anlamlılık seviyesinde - anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve H₁ kabul edilmiştir.

H₃ ile test edilen cinsiyet farklılıklarının öğrencilerin muhasebecilik mesleğini kazançlı bir meslek olarak algılamalarında, anlamlı farklılık gözlemlenmemiş (0,29) ve hipotez red edilmiştir.

H₅ ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği iş imkanı geniş bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemesi (0,76) dolayısı ile red edilmiştir.

H₇ ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği geleceği açık bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemesi (0,43) dolayısı ile red edilmiştir.

H₉ ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliğini problem çözme ve strateji geliştirme yeteneğini artıran bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermemesinden (0,11) dolayı red edilmiştir.

H₁₁ ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği bağımsız bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediğinden (0,24) red edilmiştir

H₁₃ ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği masa başı bir meslek olarak algılamaları, cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediğinden (0,51) red edilmiştir

4.2.2. Anova Sonuçları

Öğrencilerin, öğrenim düzeylerindeki farklılıklarının mesleği algılama üzerinde etkili olup olmadığı ile ilgili sınanacak hipotezler (H2, H4, H6, H8, H10, H12 ve H14), anova ile test edilmiştir.

İlk olarak H2 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği itibarlı bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 4’de verilmiştir:

Tablo 4: Muhasebeciliğin İtibarlı Meslek Olarak Algılamasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	34,928	2	17,464	13,965	0.000*	1 ile 3 (Önemlilik 0.000)
Grupiçi	325,148	260	1,251			
Toplam	360,076	262				

* %1 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebecilik mesleğini itibarlı bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve H2 kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, farklılıkların fakülte ile meslek lisesi öğrencisi arasında olduğu gözlemlenmiştir.

H4 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliğini kazançlı bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 5’de verilmiştir:

Tablo 5: Muhasebeciliğin Kazançlı Meslek Olarak Algılamasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	11,468	2	5,734	4,653	0,01*	1 ile 3 (Önemlilik 0.011)
Grupiçi	320,403	260	1,232			
Toplam	331,871	262				

* %1 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebecilik mesleğini kazançlı bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve

H4 kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, farklılıkların fakülte ile meslek lisesi öğrencisi arasında olduğu gözlemlenmiştir.

H6 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliğini iş imkanı geniş bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6: Muhasebeciliğin İş İmkkanı Geniş Meslek Olarak Algılamasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	10,813	2	5,406	4,171	0,016*	1 ile 3 (Önemlilik ,012)
Grupiçi	337,005	260	1,296			
Toplam	347,817	262				

* %1 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebecilik mesleğini iş imkanı geniş bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve H6 kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, farklılıkların yine fakülte ile meslek lisesi öğrencisi arasında olduğu gözlemlenmiştir.

H8 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği geleceği açık bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7: Muhasebeciliğin Geleceği Açık Bir Meslek Olarak Algılamasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	17,511	2	8,756	6,483	0,002*	1 ile 3 (Önemlilik ,020) ve 2 ile 3 (Önemlilik 0.002)
Grupiçi	351,173	260	1,351			
Toplam	368,684	262				

* %1 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebecilik mesleğini geleceği açık bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve H8 kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan

Tukey testi sonucunda, farklılıkların bu sefer hem fakülte ile meslek lisesi öğrencisi hem de meslek yüksekokulu ile meslek lisesi arasında olduğu gözlemlenmiştir.

H10 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği problem çözme ve strateji geliştirme yeteneğini artıran bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8: Muhasebeciliğin Problem Çözme Ve Strateji Geliştirme Yeteneğini Artıran Bir Meslek Olarak Algılamasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	17,149	2	8,574	5,676	0,004*	1 ile 3 (Önemlilik ,004) ve 2 ile 3 (Önemlilik 0.,030)
Grupiçi	392,783	260	1,511			
Toplam	409,932	262				

* %1 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebecilik mesleğini problem çözme ve strateji geliştirme yeteneğini artıran bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve H10 kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, farklılıkların hem fakülte ile meslek lisesi öğrencisi hem de meslek yüksekokulu ile meslek lisesi arasında olduğu gözlemlenmiştir.

H12 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği bağımsız bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 9’da verilmiştir:

Tablo 9: Muhasebeciliğin Bağımsız Bir Meslek Olarak Algılanmasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	10,777	2	5,389	0,705	0,495	yok
Grupiçi	1986,66	260	7,641			
Toplam	1997,44	262				

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebecilik mesleğini bağımsız bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olmadığı gözlemlenmiş ve H12 red edilmiştir.

H14 ile test edilen, öğrencilerin muhasebeciliği masa başı bir meslek olarak algılamalarının, öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tablo 10'da verilmektedir:

Tablo 10: Muhasebeciliğin Masa Başı Bir Meslek Olarak Algılamasıyla İlgili Anova Sonuçları

	Kareler Toplamı	S.D.	Kareler Ortalamaları	F	Önemlilik	Tukey Testi
Gruplar arası	10,802	2	5,401	3,852	0,022**	1 ile 3 (Önemlilik ,046) ve 2 ile 3 (Önemlilik ,039)
Grup içi	364,544	260	1,402			
Toplam	375,346	262				

** %5 anlamlılık düzeyinde, grup ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadır

Yapılan anova testi ile, öğrenim seviyelerinin öğrencilerin muhasebeciliği masa başı bir meslek olarak algılamalarında anlamlı farklılığa neden olduğu gözlemlenmiş ve H14 kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonucunda, farklılıkların hem fakülte ile meslek lisesi öğrencisi hem de meslek yüksekokulu ile meslek lisesi arasında olduğu gözlemlenmiştir.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Muhasebe ve muhasebecilik mesleğinin özellikle bu mesleği icra edenler tarafından doğru algılanması, muhasebecilik mesleğinin bu konuda eğitim gören öğrenciler tarafından algılanma biçimlerinin araştırıldığı bu çalışmada, farklı cinsiyet ve öğrenim düzeyindeki tesadüfi örnekleme ile seçilen 256 öğrenci üzerinde anket çalışması ile veri sağlanmıştır. Sağlanan bu veriler t testi ve anova analizi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, cinsiyet farklılıklarının muhasebecilik mesleğinin algılanmasında önemli olmadığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni bakımından sadece bayanların muhasebecilik mesleğini erkeklere oranla daha itibarlı gördükleri istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet değişkeninin algılama farklılıklarında çok fazla anlam ifade etmediği bu konuda daha önce yapılan çalışmalarda da kendini göstermiştir. Bu anlamda, çalışmamızın bulguları daha önceki çalışmalarla örtüşmektedir.

Kullanılan ikinci değişken olan öğrenim düzey farklılıklarının ise cinsiyet değişkeninin tersine algılama farklılıklarına neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu çerçevede, genellikle meslek lisesi öğrencileri ile fakülte öğrencileri arasında, muhasebeciliği itibarlı, kazançlı, iş olanağı geniş, geleceği açık, problem çözme ve strateji geliştirme ve masa başı iş olarak algılama konusunda anlamlı farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir. Muhasebeciliğin bağımsız bir meslek olarak algılanmasında ise öğrenim farklılıklarının önemli olmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan analizde, meslek lisesi öğrencilerinin muhasebecilik mesleğine

olumlu bakış açılarının, yüksekokul ve fakülte öğrencilerine oranla daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumun nedeni olarak yüksekokul ve fakülte öğrencilerinin kariyer hedefinde muhasebeciliğin yanında alternatif kariyer hedeflerinin olması gösterilebilir. Oysa meslek lisesi öğrencileri, yüksekokul ve fakülte öğrencilerine kıyasla daha az seçme şansları bulunmaktadır. Buradan hareketle, muhasebecilik mesleğinin, özellikle üniversite düzeyindeki öğrencilere daha doğru anlatılması noktasında, daha fazla gayret gösterilmesi, derslerin verilmesinde verilen özenin daha da artırılması gerekmektedir. Muhasebe mesleğini icra edenlerin, öğrenim seviyesinin yüksek olması, muhasebecilik mesleğinin ve muhasebe standartlarının ileri götürülmesinde, muhasebe ilkelerine ve yasalara karşı daha duyarlı ve bilinçli muhasebecilerin yetişmesinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmayı, daha farklı değişkenlerle (yaş, okuldaki başarı düzeyi, anne-babanın gelir düzeyi vb.) ve örneklem grupları ile çalışarak genişletmek mümkündür. Böylece daha önceki çalışmalarla karşılaştırma yapmak mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

- Avcılar, Yüksel (2008), Tüketici Temelli Marka Değerinin Ölçümü, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 17 Sayı 1, s.11-30
- Byrne, Marann – Willis, Pauline (2005), Irish Secondary Students' Perceptions of the Work of an Accountant and the Accounting Profession, Accounting Education; An International Journal, Vol.14, No.4, p. 367-381.
- Danziger, Nira – Eden, Yoram (2006), Student Career Aspirations and Perceptions: The Case of Israeli Accounting Students, Accounting Education: An International Journal Vol. 15, No. 2, p. 113–134,
- Dinç, Engin (2008), Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu- Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, s. 90-106.
- Gençtürk, Mehmet – Demir, Yusuf - Çarıkçı, Oğuzhan (2008), Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe-Finans Eğitimine Bakış Açıları ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Cilt 13, Sayı 1, s.209-228.
- Karasioğlu, Fehmi – Duman, Haluk (2011), Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve Kalitesi Üzerine Bir Not, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, s.165-180
- Köse, Tunç (2007), Yönetim Muhasebesinde Değişim ve Yönetim Muhasebesi Eğitiminin İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 9, Sayı1, s. 215-234.

- Özcan, İrfan - Ünal, Ferhan - Helhel, Yeşim (2009), Muhasebe Programı Öğrencilerinin Cinsiyet ve Öğretim Durumunun Muhasebe Mesleğine Yönelik Tutumları İle İlişkilendirilmesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 41, s.170-181.
- Paksoy, Mustafa - Akbulut, Ramazan – Aydın, Vehbi (2005). Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitiminin Yeterliliği Harran Üniversitesi Özelinde İncelenmesi ve Geleceğe İlişkin Bir Değerlendirme, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Yıl 5, Sayı 15, s. 73-106.
- Yayla, Hilmi Erdoğan -Cengiz, Ekrem (2005), Muhasebe Mesleğinin Tercih Edilmesinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Cilt 16. s. 147-168.